05/02/2021

Ο πρώτος ελληνορθόδοξος γάμος στην Αυστραλία

/ Ομογένεια

Έχει αποδειχθεί από έρευνες ότι τα ιστορικά αρχεία και οι περιγραφές των πρώτων ελληνοαυστραλιανών εκδηλώσεων και τελετών είναι πάρα πολύ σπάνια. Εξάλλου, η πρόοδος της τεχνολογίας είναι εκείνη που διευκόλυνε τόσο την καταγραφή όσο και την ανάδειξη των αναμνήσεων γεγονότων και τελετών…

Σε πολλές περιπτώσεις, γράφει ο Costas Markos στην ηλεκτρονική έκδοση της ελληνοαυστραλιανής εφημερίδας neoskosmos.com, όταν αρθρώνουμε την αυστραλιανή μας ελληνική ιστορία, χρησιμοποιούμε κατά κόρον ανέκδοτο υλικό ως στοιχείο πληροφόρησης.

Είναι σχετικά σπάνιο να ανακαλύψει κανείς ένα κείμενο ή μια μαρτυρία, που να καταγράφει με ακρίβεια ένα ελληνορθόδοξο μυστήριο και μάλιστα εκείνο που τελέστηκε στην Αυστραλία για πρώτη φορά!

Στην προκειμένη περίπτωση αναφερόμαστε στον πρώτο επισήμως αναγνωρισμένο ελληνορθόδοξο γάμο στην Αυστραλία, ο οποίος τελέσθηκε στην Ελληνική Ορθόδοξη Εκκλησία Αγίου Ιωάννη στη Μελβούρνη στις 20 Νοεμβρίου 1898 από τον ιερέα Αθανάσιο Καντόπουλο, λίγο μετά την άφιξή του στην Αυστραλία από την Ιερουσαλήμ.

Παραδόξως, το άρθρο που αναφέρεται στον πρώτο ελληνορθόδοξο γάμο στην Αυστραλία βρέθηκε στην εφημερίδα Otago της Νέας Ζηλανδίας το 1899, γραμμένο από κάποιον με το ψευδώνυμο «Βαρώνος». Στα αξιοσημείωτα ότι ένα σχεδόν πανομοιότυπο άρθρο ανακαλύφθηκε εν συνεχεία σε μια τοπική εφημερίδα, να είναι γραμμένο στα τέλη του 1898 από τον «Larnook» (ψευδώνυμο).

Η πρώτη έκδοση του άρθρου του “Larnook” είναι συντομευμένη και εμφανίστηκε στην «Australasian» λίγες εβδομάδες μετά τον γάμο. Μια πιο εκτεταμένη έκδοση του άρθρου εμφανίστηκε πολύ αργότερα στην εφημερίδα Otago της Νέας Ζηλανδίας, που γράφτηκε από τον “Baron”, στα τέλη του 1899. Πιθανότατα το άρθρο που γράφτηκε από τον “Baron” γράφτηκε αποκλειστικά για την Otago και κοινοποιήθηκε στην αυστραλασιανή εφημερίδα.

GREEK MARRIAGE SERVICE.

(Specially Written for the Otago Wit-

(BY THE BARON.)

A very peculiar wedding ceremony, according to the strict rules of the orthodox Greek Church, took place at the building devoted to that faith in Melbourne; and as much interest was felt in that singular religious rite, a vast crowd congregated inside and outside the place of worship; while an immense number of carriages brought the guests, who assembled in a part reserved for the wedding party. In this enclosure, a little distance from, and in front of, the steps leading to the sanctuary stood a handsomely decorated table, arranged to represent an altar, covered with a white silver-woven cloth, embroidered with a gold cross, and fringed with gold, which touched the floor. On this table

Το περιεχόμενο του άρθρου παρέχει στον αναγνώστη μια λεπτομερή και ακριβή

περιγραφή της γαμήλιας τελετής που πραγματοποιήθηκε. Χρησιμοποιώντας ζωντανές και περιληπτικές περιγραφές των πολιτιστικών παραδόσεων που σχετίζονται με την γαμήλια τελετή, αντανακλά εξίσου τις τελετές και τους συμβολισμούς μιας ελληνικής Ορθόδοξης τελετής γάμου.

Μια από... πρώτο χέρι περιγραφή της γαμήλιας τελετής

Η πρώτη πρόταση του άρθρου προετοιμάζει τον αναγνώστη για ένα μοναδικό επιτόπιο ρεπορτάζ σχετικά με την τελετή και τη σημασία αυτού του μυστηρίου για τους ελληνορθόδοξους πιστούς ως ακολούθως: «Μια αξιοπερίεργη γαμήλια τελετή, σύμφωνα με τους αυστηρούς κανόνες της Ορθόδοξης Ελληνικής Εκκλησίας, έλαβε χώρα χθες στο κτίριο, που είναι αφιερωμένο σε αυτό το θρησκευμα, στη Μελβούρνη».

Ο πρώτος ελληνορθόδοξος γάμος που τελέσθηκε στη Μελβούρνη, σύμφωνα με όλες τις αναφορές, ήταν μια κοινωνική εκδήλωση που συγκέντρωσε το ενδιαφέρον όχι μόνο των Ορθόδοξων πιστών της Μελβούρνης, αλλά και πολλών περίεργων παρατηρητών.

Το άρθρο περιγράφει την ένταση της εκδήλωσης με τον εξαιρετικά μεγάλο αριθμό παρευρισκόμενων: «Ένα τεράστιο πλήθος συναθροίστηκε εντός και εκτός του χώρου λατρείας: καθώς ένας απίστευτος αριθμός αμαξών έφερε τους καλεσμένους, οι οποίοι στήθηκαν σε ένα μέρος που διατέθηκε για το γαμήλιο γλέντι».

Το μεγαλείο της γαμήλιας εκδήλωσης, όπως περιγράφεται από τον αρθρογράφο, ίσως να υποδηλώνει την κοινωνικο-οικονομική θέση των οικογενειών που συμμετείχαν. Τέτοια γεγονότα παραλληλίζονται με γάμους της μεσαίας τάξης της Βικτωριανής εποχής, που διαμέσου τέτοιων ειδικών τελετών παρείχε στις οικογένειες την ευκαιρία να επιδείξουν τα πλούτη τους.

Ο καλλωπισμός του νυφικού της νύφης και των άλλων στοιχείων που περιγράφονται σε ολόκληρο το άρθρο, είναι στενά συνυφασμένα με την κοινωνικο-οικονομική θέση του ζευγαριού. Η λαμπρότητα της ενδυμασίας της νύφης δίνεται ανάγλυφα στους αναγνώστες από τον αρθρογράφο σε μία πρόταση: «Η αρραβωνιαστικιά, μια πολύ όμορφη νεαρή Σύρια, ήταν θεσπέσια ντυμένη σε λευκό χρυσοποίκιλτο ύφασμα σατέν, κεντημένο με χρυσό και χάντρες με ένα αεράτο μεταξωτό βέλος και στεφάνι από ανθούς πορτοκαλιάς».

Η προσοχή του αρθρογράφου στη λεπτομέρεια είναι αξιοσημείωτη και αποτελεσματική και αυτό επιβεβαιώνεται από την ακόλουθη παράγραφος: «Παρατήρησα έναν πολύ όμορφα σκαλισμένο ασημένιο δίσκο, στον οποίο στη μία

άκρη ήταν τοποθετημένα δύο σχετικά μεγάλα κεριά, δεμένα στο κέντρο με πλατιές μπλε σερπαντίνες κορδέλας· δύο στεφάνια φτιαγμένα με αληθινά άνθη πορτοκαλιάς και πολύτριχης φτέρης, με μακριές κορδέλες λευκού σατέν».

Η μαρτυρία παρουσιάζει, επίσης, το διαπολιτισμικό στοιχείο της γαμήλιας τελετής που έλαβε χώρα εκείνη την ημέρα· συνυφασμένες αναφορές στα Ορθόδοξα πολιτισμικά χαρακτηριστικά της Συρίας, της Ελλάδας και της Ρωσίας: «Στο κέντρο του τραπεζιού ήταν τοποθετημένη μια βυσσινί βελούδινη, χρυσοδεμένη ρωσική Βίβλος, την οποία με ευλάβεια οι Έλληνες σέβονται που κανένας εκτός από τον ιερέα επιτρέπεται να την αγγίζει».

Ο αρθρογράφος, όχι μόνο επικαλείται τις δυνατές και τις πολύχρωμες εικόνες σε όλη την αφήγηση, αλλά περιγράφει επίσης τις τελετές λογοδοσίας και γάμου με έναν εξαιρετικά περιγραφικό τρόπο. Το άρθρο περιγράφει τον αγιασμό των δαχτυλιδιών ως εξής: «Ο ιερέας τοποθέτησε το απλό δαχτυλίδι γάμου στο μέτωπο της νύφης, όπως επίσης και στο μέτωπο του μελλοντικού συζύγου της, πριν την σταυρώσει με αυτό στο στήθος της και τοποθετώντας το δαχτυλίδι στο τρίτο δάχτυλο του δεξιού χεριού, πάνω από το γάντι της».

Όσον αφορά τη στέψη της νύφης και του γαμπρού, ο αρθρογράφος σε άλλη παράγραφο παρατηρεί: «Με αυτό (το στεφάνι) σχημάτισε το σήμα του σταυρού τρεις φορές πάνω από τη Βίβλο, πρώτα πάνω από το κεφάλι του γαμπρού, και στη συνέχεια πάνω από το κεφάλι της νύφης, και τελικά αφήνοντάς το στο κεφάλι του πρώτου» και «το δεύτερο στεφάνι περιφέρθηκε παρομοίως, και στη συνέχεια τοποθετήθηκε στο κεφάλι της νύφης, πάνω από το βέλος και πάνω από το δικό της στεφάνι, που έδωσε την εντύπωση ενός υψηλού στέμματος».

Την ικανότητα του αρθρογράφου να μεταφέρει ζωντανές εικόνες, σχεδόν σαν αληθινές, που περιγράφουν πιστά τον ιερέα Καντόπουλο, μπορούμε να τη διαπιστώσουμε στην ακόλουθη πρόταση: «Πολύ έξοχα ενδεδυμένος, ολότελα σε λευκό σατέν, ασημοποίκιλτο υφασμένο μπροκάρ, κεντημένο με χρυσό, το κεφάλι ήταν μη καλυμμένο και οι πυκνές μακριές μπούκλες του δεμένες μαζί, μαζεμένες δε στον αυχένα και χύνονταν σε μια πλούσια μάζα στους ώμους».

Ο αρθρογράφος με το ψευδώνυμο «Baron» παρέχει, μέσα από την προσωπική του εμπειρία, τα πεπραγμένα όλης της διάρκειας της γαμήλιας τελετής, μερικές φορές με την έννοια της ευλάβειας, καθηλώνοντας ενδελεχώς τον αναγνώστη με πλούσιες παραστάσεις που παρέχουν μια οικεία ενόραση μιας γαμήλιας τελετής σύμφωνα με τις ιεροτελεστίες της ελληνορθόδοξης πίστης.

Αντί, όμως, να αναλύσουμε και να αξιολογήσουμε το περιγραφικό αυτό άρθρο στο

σύνολό του, επιλέξαμε μερικές παραγράφους του κειμένου για να συνοδεύσουν την αφήγησή μας.

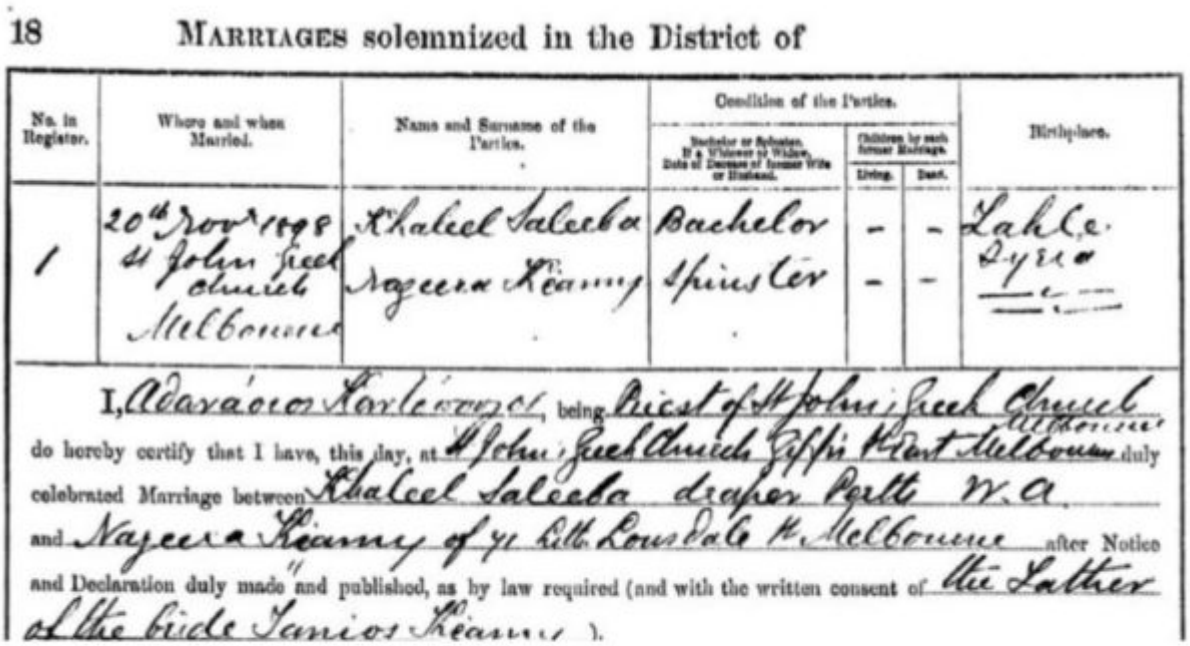

18 MARRIAGES solemnized in the District of

No. in Register.	Where and when Married.	Name and Surname of the Parties.	Condition of the Parties.			Birthplace.
			Bachelor or Spinster. If a Widower or Widow, Date of Decease of former Wife or Husband.	Children by each former Marriage. Living.	Dead.	
1	20th Nov 1898 St John Greek Church Melbourne	Khaleel Saleeba	Bachelor	-	-	Zahle Syria
		Nazeera Keamy	Spinster	-	-	— " —

I, Αθανάσιος Καλλίνικος being Priest of St John's Greek Church Melbourne do hereby certify that I have, this day, at St John's Greek Church Eliza Place East Melbourne duly celebrated Marriage between Khaleel Saleeba draper Perth W.A. and Nazeera Keamy of 91 Little Lonsdale St. Melbourne after Notice and Declaration duly made and published, as by law required (and with the written consent of the Father of the bride Tanios Keamy).

Βιβλίο Εγγραφής Γάμων της Κυβέρνησης. Επισήμανση: Ελληνική Ορθόδοξη Εκκλησία Αγίου Ιωάννη. Φώτο: Supplied

Οι νεόνυμφοι

Η γαμήλια τελετή που περιγράφεται ήταν εκείνη ενός Ορθόδοξου ζευγαριού από τη Συρία, των Khaleel Saleeba και Nazeera Keamy, αμφότερων από την πόλη Ζάχλε (Zahlé), του όρους Σανίν του Λιβάνου. Ο γαμπρός εκείνη την εποχή ήταν κάτοικος της Moora Δυτικής Αυστραλίας και η νύφη κάτοικος Μελβούρνης.
Η νύφη Nazeera Keamy, είχε γεννηθεί στο Ζάχλε, του όρους Σανίν στο Λίβανο το 1882 και αφίχθη στη Μελβούρνη το 1893.

Ο πατέρας της ήταν ο πασίγνωστος Σύρος Tanus Peter Keamy, υφασματέμπορος, ο οποίος κατοικούσε στο Little Lonsdale St., στη Μελβούρνη και η μητέρα της ήταν η Susan Keamy (πρώην Abozayan).

Ο γαμπρός ήταν ο Khaleel Saleeba, επίσης γεννημένος στο Ζάχλε, του όρους Σανίν στο Λίβανο το 1882, ο οποίος αφίχθηκε στην Αυστραλία το 1887 και ήταν από μακρού χρόνου κάτοικος Δυτικής Αυστραλίας. Ο Khaleel Saleeba ήταν επιφανής επιχειρηματίας στη Δυτική Αυστραλία και πολύ γνωστός και σεβαστός πολίτης της κωμόπολης Moora και της πόλης του Περθ.

Στην περίπτωση αυτή ο πρώτος ελληνορθόδοξος γάμος ξεπέρασε τα σύνορα της τότε Αποικίας, με τον γαμπρό να κατοικεί στη Δυτική Αυστραλία και τη νύφη στη

Βικτώρια. Πολύ πιθανόν να ήταν γάμος με συνοικέσιο, αντιπροσώπευε την ένωση δύο από τις πιο επιφανείς οικογένειες Σύρων εκείνης της εποχής.

Μετά από τους γαμήλιους εορτασμούς οι νεόνυμφοι επέστρεψαν στο Moora της Δυτικής Αυστραλίας, όπου ο Khaleel Saleeba είχε πολλαπλά επιχειρηματικά ενδιαφέροντα. Έκαναν έξι παιδιά, από τα οποία τέσσερα επέζησαν και πολλοί από τους απόγονους του ζευγαριού κατοικούν ακόμα στη Δυτική Αυστραλία.

Βιβλίο Εγγραφής Γάμων της Κυβέρνησης. Επισήμανση: Ελληνική Ορθόδοξη Εκκλησία Αγίου Ιωάννη. Φώτο: Supplied
Σε όλη τη διάρκεια της ζωής του, το ζεύγος Saleeba διατήρησε στενή επαφή με μέλη της Ελληνικής Κοινότητας Δυτικής Αυστραλίας και, ιδιαίτερα, με έναν από τους πιο επιφανείς Έλληνες του Περθ, τον κ. Παναγιώτη Μιχαηλίδη, ο οποίος βάπτισε επίσης το παιδί τους, Alexander (Αλέξανδρο).

Στις 20 Νοεμβρίου 1948, εμφανίστηκε μία καταχώρηση στην εφημερίδα «Western Australian», ανακοινώνοντας την 50η επέτειο των γάμων του ζευγαριού. Αμφότεροι οι Khaleel και Nazeera έζησαν με μακροβιότητα και επιφάνεια ανάμεσα στους συγγενείς και φίλους, αφήνοντας παρακαταθήκη στην Χριστιανική Ορθόδοξη κοινότητα της Αυστραλίας.

in the Colony of Victoria.

Rank or Profession.	Ages.	Residence. Present.	Residence. Usual.	Parents. Names.	Parents. Father's Rank or Profession.
Draper	24	Melbourne	Perth (W.A)	Nicholas Saleeba Bomber Lawand	Nicholas Saleeba Farmer
at home	19	11 Lygon St. Melbourne		Junior Kouri Susan Abi-zeed	Farmer Henry Draper

Bride's signature altered from N. Keamy 30/3/49

Marriage, , was solemnized between us Khalel K. Saleeba
according to the Rites of Greek Church N. Saleeba
Witnesses A. Mamaniadis
Walter De Kearney

Η σημασία του πρώτου επίσημου ελληνορθόδοξου γάμου

Το Πιστοποιητικό Γάμου που εκδόθηκε από τις κυβερνητικές Αρχές της Βικτώριας, αποκαλύπτει πολυάριθμες λεπτομέρειες σχετικά με τη θέση της νεοϊδρυθείσας Ελληνικής Ορθόδοξης Εκκλησίας στην Αυστραλία.

Ο πατέρας της νύφης ήταν ο Tanus Peter Keamy, αρχηγός της Συριακής Ορθόδοξης Κοινότητας Μελβούρνης, που θεωρείτο ο σύνδεσμος μεταξύ των συριακών και ελληνικών κοινοτήτων εκείνης της εποχής.

Ο Keamy, στην πραγματικότητα, αναγνωρίζεται ως το άτομο που πρότεινε στους ελληνορθόδοξους πιστούς της Μελβούρνης να αναζητήσουν το διορισμό του αραβόφωνου και ελληνόφωνου ιερέα Αθανασίου Καντόπουλου. Μαζί με τον Alexander Maniachi (Αλέξανδρος Μανιάκης), αυτοί οι επιφανείς άνδρες κατέβαλαν κάθε πιθανή προσπάθεια για να γίνει πραγματικότητα η γκαθίδρυση μιας ορθόδοξης εκκλησίας στη Μελβούρνη.

Το Πιστοποιητικό Γάμου επίσης εκδηλώνει μια άγραφη δεσμευτική συμφωνία μεταξύ των Σύρων και Ελλήνων ορθόδοξων πιστών στη Βικτώρια, διαπιστευμένη και σφραγισμένη με τις υπογραφές αμφότερων των Maniachi και Keamy ως μαρτύρων στην τελετή.

Το πρώτο ελληνορθόδοξο πιστοποιητικό γάμου σηματοδοτεί την έναρξη μιας συνεργασίας όλων των ορθόδοξων πιστών της Μελβούρνης, άσχετα από τη φυλή και την εθνικότητά τους.

Η συνεργασία ήταν ένα εγχείρημα μιας ίσης βάσης συνύπαρξης εντός της κοινότητας της Μελβούρνης, σε μια εποχή Αγγλοκελτικής κυριαρχίας, πολιτισμικά και θρησκευτικά. Στην πραγματικότητα, ο γάμος του Khaleel με την Nazeera συμβολίζει τη συμβίωση των ορθόδοξων πιστών στη Μελβούρνη την εποχή εκείνη.

Οι προσπάθειές τους, όμως, έμελλαν να αποτύχουν και μέχρι το 1902, μόνο λίγα χρόνια μετά από την τέλεση του πρώτου ελληνορθόδοξου γάμου, αναδύθηκε μια ξεκάθαρη διαίρεση μεταξύ των δύο εθνικοτήτων· μια πικρή εχθρότητα που επηρέασε αποφασιστικά την πορεία του χριστιανικού ορθόδοξου θρησκεύματος στην Αυστραλία.

Αντίγραφο Πιστοποιητικού Γάμου του πρώτου ελληνορθόδοξου γάμου στην Αυστραλία. Φώτο: Supplied
Ανακαλύψαμε, επίσης, ότι η πρώτη ελληνορθόδοξη εκκλησία είχε τοποθεσία στο Gipps St West, στο East Melbourne, γνωστή σήμερα ως St Andrews Place. Σε αυτήν την τοποθεσία, οι πρώτες λειτουργίες ξεκίνησαν την Κυριακή, 22 Αυγούστου 1897, με τον επισκέπτη ιερέα Αρχιμανδρίτη Δωρόθεο Μπακαλιάρο Σάμιο.

Άγιος Ιωάννης – Η πρώτη ελληνορθόδοξη εκκλησία στην Αυστραλία

Αξιοσημείωτο ενδιαφέρον έχει το γεγονός ότι η πρώτη ελληνική ορθόδοξη εκκλησία ονομάστηκε Ελληνική Ορθόδοξη Εκκλησία Αγίου Ιωάννη, όπως δηλώνεται στο Πιστοποιητικό Γάμου. Η εκκλησία λειτουργήθηκε από τον ιερέα Καντόπουλο, ο οποίος ήταν νόμιμα εξουσιοδοτημένος ως ιερουργός στη Βικτώρια· επίσημα αναγνωρισμένος από την Κυβέρνηση της Βικτώριας και των εκκλησιαστικών Αρχών εκείνης της εποχής.

Μέχρι τον Ιούλιο του 1898, με την προσκόμιση των διαπιστευτηρίων του Καντόπουλου στον Πρώτο Γραμματέα της Αποικίας της Βικτώριας, η πρώτη ελληνορθόδοξη εκκλησία στην Αυστραλία λαμβάνει τη νομική της θέση για να υπηρετεί τους πιστούς της στην Αποικία. Από εδώ και στο εξής, η Εκκλησία θα μπορούσε νόμιμα να τελεί γαμήλιες τελετές και να εγγράφει τους γάμους σύμφωνα με τη νομοθεσία της Βικτώριας.

Ο πρώτος επίσημα τελετουργημένος ελληνορθόδοξος γάμος στην Αυστραλία στις 20 Νοεμβρίου 1898, ανακηρύσσει την έναρξη χιλιάδων ορθόδοξων γάμων που έγιναν στην Αυστραλία. Για πολλούς, ο εορτασμός του γάμου τους σε ελληνορθόδοξη εκκλησία παρείχε άνεση και ασφάλεια σε ένα άγνωστο και πολλές φορές εχθρικό τοπίο που τελικά έγινε το «σπίτι» τους.

*Ο Κώστας Μάρκος είναι μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Ελληνικής Κοινότητας Μελβούρνης.

**Ευχαριστίες στους Κώστα Α., Κώστα Κ. και Νίκο Π.

Αναφορές και πηγές
-Ληξιαρχείο Γεννήσεων, Θανάτων και Γάμων – Βικτώρια (Registry of Births, Deaths & Marriages – Victoria)
-Αρχειακή συλλογή εφημερίδων – Αυστραλία (TROVE) – (Archival newspaper collection -Australia (TROVE)
-Συλλογές Hoken – Πανεπιστήμιο Otago (Hoken Collections-University of Otago)

-Δημόσια Αρχεία Βικτώριας (Public Records of Victoria)
-Επιλεγμένες φωτογραφίες από τις οικογένειες Keamy και Saleeba (Ancestry.com)
Πικνίκ Σύρων στη Δυτική Αυστραλία: Τρίτος από αριστερά, ο γαμπρός Khaleel Saleeba. Όρθια δίπλα του, η νύφη Nazeera Saleeba, πρώην Keamy. περίπου1904.

Πηγή: neoskosmos.com